

## Hamlet Xanızadə – 80

**Onu yaxşı tanıyanlar deyirlər ki, Hamlet Xanızadə heç vaxt sənətinə xəyanət eləmədi. Bütün ömrünü həyatı qədər sevdiyi aktyor sənətinə həsr etdi. İstər teatr səhnəsində, istər kino və televiziya yaratdığı rolları ilə tamaşaçı qəlbinə yol tapa bildi. Hansı rolda çəkildisə ona qəlbinin hərərətini qatırdı.**

Onun həyat yolu 1941-ci ildən Bakının Sağan qəsəbəsindən başlamışdı. Atası Bəbir Xanızadə oğlunu aktyor kimi görmək istəmirdi. Amma balaca Hamletin aktyorluq həvəsi hər şeyə qalib gəlmişdi. Hamlet Xanızadə uşaqlıqdan teatra, kinoya meyilli olub. Sonra da İncəsənət İnstitutuna daxil olub. Xalq artisti Adil İsgəndərovun kursunda oxuyub.

Hamlet haqqında düşünəndə ilkin olaraq yada Topal Teymur obrazı düşür. Hər dəfə televiziya tamaşasına baxanda onun oynadığı Topal Teymurun qəddar görkəmi uzun zaman tamaşaçıların yaddaşından silinmir. Aktyor bu obrazın ifası üçün özünəməxsus orijinal üslub seçib.

cağını da duyuruq. Aktyor zamanın bir əzablarından keçmiş bu insanın bütün ağrılarını məhərrətlə yaşayır, onu sevdirdir.

Yusif Səmədoğlunun eyniadlı romanı əsasında lentə alınmış "Qətl günü" filmində Hamletin dəvət olunması təsadüfi deyildi. Sədi Əfəndi həyatın sınaqlarından keçmiş, sənətkar taleyi yaşamış bir obrazdır. Bu obraz mürəkkəb olduğu qədər də ziddiyyətlidir. Sədi Əfəndi tarixin ağrılı dövründə, 30-cu illərin repressiyalarının qurbanı olan yüzrlərlə sənət adamının ümumiləşmiş obrazı hesab olunur. Hamlet Xanızadə Sədi Əfəndinin ifası üçün çox orijinal detallar tapıb, onun bütün iztirab və yanlışlarını sifətindəki cizgilərlə verə bilir.

Hansı rolda çəkilməsindən asılı olma-yaraq aktyor, oynadığı rolun məsuliyyətini gözəl dərk edirdi. O, rejissorlarla çox asan

# Onun üçün aktyorluqdan uca peşə yox idi



Onunla birgə təhsil alan aktyor-rejissor Elxan Qasımov Hamlet haqqında maraqlı xatirələrini bizimlə bölüşdü: "1962-ci ildə mən, 1961-ci ildə isə Hamlet Xanızadə Mirzə Əliyev adına Teatr İnstitutuna (indiki Mədəniyyət və İncəsənət Universiteti) qəbul olunmuşuq. Biz Adil İsgəndərovun kursunda təhsil almışıq. Hamletgil isə bir il Adil müəllimin tələbəsi olublar. Onlara sonradan başqa müəllimlər dərs deyib. Hamleti tələbək illərindən ciddi, çalışqan, dostcanlı bir gənc kimi xatırlayıram. O öz istedadı ilə tələbələr arasında seçilirdi. Teatr İnstitutunda hər kursda istər-istəməz bir neçə nəfər fərqlənən tələbə olurdu. Hamlet də öz kurslarında öndə gedən tələbələrəndə idi. Məsələn, deyirdilər ki, "Hamletgilin kursu". Tələbələrəndə kimse soruşurdu ki, "sən hansı kursda oxuyursan?", cavab verirdi ki, "Hamletgil oxuyan kursda". Yəni Hamlet fərqlənənlərdəndə idi. Onun üçün ən yüksək pillə aktyorluq idi. Heç bir şeyə təmənnası yox idi".

Tələbəliyinin ilk illərindən Akademik Milli Dram Teatrında çalışıb. Bir çox tamaşalarda oynayıb. Tərəf-müqabilləri də ki, Azərbaycan teatr səhnəsinin "ulduz"ları olmuşdu: Mehdi Məmmədov, Əliağa Ağayev, Ağasadıq Gəraybəyli, İsmayıl Osmanlı, Hökumə Qurbanova, İsmayıl Dağıştanlı. Hamlet Xanızadə belə müqtədir sənət korifeyləri ilə birgə işləyib, sənətin sirlərini mənimsəyib. Teatr onun üçün həm də məktəb idi. Hamlet Xanızadə burada püxtələşdi, tamaşaçıların qəlbinə yol tapdı. Onu sevirdilər, alqışlayırdılar.

Hamlet Xanızadə Cəlil Məmmədquluzadənin "Dəli yığıncağı"nda Molla Abbası, Nəriman Həsənzadənin "Atabəylər"ində Nizamini, Nazim Hikmətin "Şöhrət və ya unudulan adam"ında doktoru böyük sənətkar məhərrəti ilə yaratmışdı. Dünya ədəbiyyatı klassiklərindən F. Şillerin, V. Şekspirin əsərlərində oynamışdı. Kinoda da çox məhsuldar işləyirdi.

Tofiq Tağızadənin "Yeddi oğul istəyəm" filmindəki Gizir obrazını da Hamlet Xanızadə canlandırır. Gəray bəyin "vuran əli" olan Gizir tədbirli insandır. O, hər şeyi götür-qoy etməyi bacarır. Aktyor oynadığı rolun bu xüsusiyyətlərini qabartmaqla, onu filmin əsas qəhrəmanları səviyyəsinə qaldırır. İlk dəfə kinorejissor Həsən Seyidbəylinin "O qızı tapın" filmində oynayıb. Özünü təsdiq edəndən sonra kinorejissor Kamil Rüstəmbəyov Hamlet Xanızadəni "Axırıncı aşırım" filmində çəkib. "Axırıncı aşırım"da onun rolu o qədər böyük olmasa da, bu bolşevik obrazını Hamlet Xanızadə çox istedadla ifa edib.

Hamletin ən uğurlu ekran qəhrəmanlarından biri "Arxadan vurulan zərbə" filmindəki İmaşdır. İmaş da baş qəhrəman deyil, ancaq o öz oyunu ilə obrazı elə yüksək səviyyədə təqdim edir ki, onu əsas qəhrəman səviyyəsinə çatdırır. "Babək" filmində xəlifə Mötəsimi də Hamlet məhərrətlə canlandırır.

"Qətl günü" filmindəki Sədi Əfəndi ümumiləşmiş yazıçı, filosof obrazıdır. Biz onu xəstə vəziyyətdə görürük və bu insanın düşar olduğu xəstəlikdən sağalmaya-

dil tapırdı. Olduqca səmimi, işgüzar bir insan idi. Onu tanıyanlar deyirdilər ki, Hamlet heç vaxt insanların qəlbinə toxunmazdı. Rolları isə əksinə qəddar, zalım, qaniçən insanlar olurdu.

Hamlet Xanızadə güclü yaradıcı potensiala malik aktyor idi. Onun zəngin daxili aləmi müxtəlif xarakterli rolları yaratmağa imkan verirdi. Əməkdar artist idi. Xalq onu sevirdi. Ən böyük mükafatı xalqın ürəyində qazandığı məhərrəbət idi. Bu məhərrəbət bu gün də var, sabah da olacaq. Hamlet Xanızadə ömrünün son günlərinə qədər işləyirdi. Özü də həvəslə, yorulmadan işləyirdi.

1990-cı ilin 20 Yanvar hadisələri onu dəhşətli dərəcədə sarsıtmışdı və günlərin birində bu ağrılar onun ürəyini əbədi olaraq susdurdu. Həmin il fevralın 3-də. Hətta şəhidlərimizin 40-nı belə görmədi. Hamlet Xanızadə çox həssas, xalqın qeyrətini çəkən, onun yolunda ölümə belə getməyə hazır olan insan idi.

Qızı Aygün xanımın dedikləri: "Fevralın 2-si çəkilişdən sonra dostları ilə Şəhidlər xiyabanına gedirlər. Orda güclü başağrısı tutur. Evə gətirirlər, onda, artıq demək olar ki, özündə deyildi, Bürcəli Əsgərovun həkim oğlu dedi ki, xəstəxanaya aparmaq lazımdır. Atamı reanimasiyaya yerləşdirdilər, orda bir gün qaldı, səhərə yaxın xəbər gəldi ki, keçinib". Fevralın 3-də Hamlet Xanızadə həyatla əbədi vidalaşdı.

**M.MÜKƏRRƏMOĞLU,**  
"Xalq qəzeti"